

REDAȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi úteza Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Valea plângerii.

Plâng și mă tânguesc, când
î-mi aduc aminte de... Bihor

Nu știu — după noaua conscripție — cât va fi de mare numărul neamului românesc, dar nu împoartă câți suntem pe hârtie, căci suntem convinși în sufletul nostru, că pe lângă toate mizeriile și năcazurile, cu toată emigrarea spre locuri mai prielnice, numărul, masa ne-a crescut, ne-am sporit. Vom număra 3 milioane, sau și mai mult pe acestea frumoase plaiuri ale patriei noastre, nu împoartă, căci bucurie nu putem avea, mai ales când scrutăm cât face mortalitatea față de spor, între ce împrejurări ne-am sporit. Împrejurările sporirii unui neam sunt datătoare de ton, ele croiesc viitoarea soartă a generațiilor. Naturaliști lapădând teoria sporirii »spontanee« și »ecvivoce« au acceptat învățătura, că *orice ființă naște alta ființă*. La teoria aceasta mai putem anexa, că *din neam bolnav, generații bolnave, din părinți bolnavi, copii bolnavi*.

La faptul acesta să mai adaugem traiul fizic și psihic al românului nostru și vom înțelege îngrijorarea, ce ne cuprinde cugetând la viitorul acestui neam.

Dar mai intensiv mă deprimă vestea purtată de gazetele mondiale din capitală, cari vestesc »urbi et orbi« că într'un sătuleț cu numele *Vaşcău-Bărești* de pe valea Crișului-Negru, în colțul sud-ostic al vestitei Bihariei, locuiește o parte a neamului românesc, care a ajuns la *record mondial în ale beutului*, căci e în stare să consume într'o singură săptămână 500, zi: cinci sute litri alcool. Vestea aceasta pe cum a ajuns la mine ajunge și la alții, în toate colțurile Ungariei, ba chiar și în celelalte continente. Acest neam românesc va fi prezentat ca un »*mumuș*« un »*spărie paseri*« înaintea lumii culte, prin ce se face reclam nedorit tuturor românilor din acest regat.

Și să nu fiu rău înțales! Nu vorbesc numai după scrisorile celor gazete din capitală, nu scriu cum s'ar zice *dela masa verde*, ci scriu în deplină cunoștință de cauză, măhnit de păcatul acestui popor, ce merită o soartă mai bună.

Iată! Începând de-a lungul drumului de fer, ce duce din Oradea-Mare spre ultima stațiune a liniei acesteia acum cunoscută lumii întregi cu numele *Vaşcău Bărești*, vezi sătulețe de câte 50—80 căsuțe sărăcicioase, acoperite cu paie pe unde vântul încă nu le-a descoperit. Mai în fiecare sat dai de câte o bisericuță scundă, clădită din lemn, școală însă mai rar. Nu există însă sat în ținutul acesta unde să nu vezi câte un palat cu frumoasa inscripție »*Bor és Sör Mérés*«.

Școala îi provăzută cu spini în ferești, biserică în timpul rugăciunii resună de golătate, iar birtul încă resună de cântecul sălbatic, de chiuiturile și răcniturile creștinilor amorțiți de alcoolul și mai otrăvit de acei arăndași.

Cetii de ună-zi într'un articol de crăciun al unei gazete, că Bihorul doarme, doarme somnul de veci! Eu constat, că din contră Bihorul nu doarme, ci vegetează și muncește din reputeri la nimicirea sa proprie. Când vezi patima beției atât de mult dezvoltată la un popor, și se pare că grăbesc cu pașii îndoiti de repezi spre ajunge la ținta inconștient propusă, la totala nimicire.

Despre acest neam din Biharia scriu foiele din capitală, că sunt total incuți, servili, rău nutriți, ce provine din nespusa sărăcie. Poftim, eu iarăși constat contrarul. Recunosc deprimătoarele calități amintite de gazetele din capitală, dar sărăcia nu o pot recunoaște ca izvorul calităților amintite. Nu sărăcia, ci beția e mama tuturor relelor, cari au năpădit acest neam ce locuiește pe valea Crișului-Negru. Beția e gradometrul culturai unui popor, și alcoolul stă în raport invers cu numărul gradelor culturale, deci cu cât e mai intenzivă consumarea alcoolului cu atât mai puțină e cultura. Și în *Vaşcău-Bărești* se consumă 500 litri într'o săptămână.

Alcoolul dă curaj celui bețiv pe timpul acțiunii sale, dar ajungând la maximalul influenței dă cu stăpânul său în baltă, din om face dobitoc. Sufietul î-l amorțește! Cum poți pretinde dela un suflet amorțit să fie conștiu de demnitatea sa?

Sunt rău nutriți? Nu mă mir! Bihoreni — considerând, că sunt distruși de alcool — sunt destul de muncitori. Ei sunt lucrătorii, cari pro-

văd cu lucrul de vară câmpia cea marea Ungariei, unde un muncitor câștigă până la 10 cor. pe zi. Și acasă mai dispun de o avericioasă, iar pădurile seculare, cari de zeci de ani exploatează, și în timp de iarnă le dă câștig frumos. Și totuși flămânez! Da flămânez, căci în loc să-și potolească foamea, duc banul la crâșmar, prin ce contribuie la clădirea palatului pentru vinderea alcoolului.

Acum din toate acestea — adică din beție — urmează sărăcia, atât cea materială, cât și cea sufletească, urmează perderea independenței, urmează totala nimicire.

Ce să mai spun despre aceasta vale a plângerii, ca să înțeleagă cei chemați rostul chemării lor, doar să mai amintesc, că în unele comune ale acestui ținut oamenii sunt siliți prin jandarmarie ași cură bolnavii în contra scarlatului? Ce se mai amintesc? Nu mai amintesc nimic! Oglinda (cotătoarea pe acolo) e curată, cel încă cu inimă către popor privească în ea și va vedea inscripția: »500 litri alcool să consumă într-o săptămână pe Valea Plângerii! Cine vrea să înțeleagă, va înțelege de ce plâng și mă tânguesc, când î-mi aduc aminte de . . . . . Bihor.

Nicolae Mihulin
profesor.

Sfințirea bisericii din Cil.

Cilani au avut dorința să le sfințească P. S. Sa Di Episcop diecezan biserica renovată, la sfințele serbători a Nașterii Domnului, ca să le fie deplină bucurie praznicului creștinătății împreună cu praznicul muncii lor cinstite, prin care s'au învrednicit de a împodobi casa lui Dzeu după dorul inimii lor.

În a doua zi a sftelor sărbători a plecat P. S. Sa în calea apostoliei cu suita R. Giorogariu, Ioan Georgia, și diaconii Dr. Lazar Iacob și Cornel Lazar. La gara din Cil, a fost întâmpinat de autoritățile civile, pretorele Hajdu Jozsef și notarul Tamò Zsigmond, iar din partea bisericii adm. protop. Iuliu Bodea în fruntea preoțimei și a poporului, precum și a advocaților din Buteni, Dr. George Popa și Dr. Aurel Grozda, cari veniseră aici la întâmpinarea episcopului lor și i-au însoțit în toată calea sa apostolească. Dela gară până în comună se formasă o ceată mare de călăreț sprinteni și de un șir lung de trăsură, care aducea pe bătrânii satului. La marginea comunii, încunjurat de mic și mare ce a mai rămas în comună, a bineventat pe Arhiepiscopul preotul locului părintele Victor Faur. La serviciul divin a participat întreaga împrejurime așa, încât poporul n'a încheput în biserică, ci se perondă să asculte serviciul dzeese și cuvântarea arhierescă, care a produs adânci impresii asupra poporului dornic de învățură, mai ales admoniția să se ferească de prorocii mincinoși, cari prin pozelișmul lor vulgar seduc poporul și îl străinează de așezămintele lui străbune. În decursul sfintei liturghii a hirotesit întru protoprezbiter pe alesul Butenilor Terențiu Oprian.

Serviciul divin s'a terminat târziu la 2 ore d. a. După serviciul divin a cercetat. Preasfințitul pe depu-

tatul dietal Almay Oliver, pe preoți și învățători și a luat masa cu conliturgisorii săi și cu oaspeții bisericii.

Dela Cil a plecat condus de banderul flăcăilor din Almaș la Almaș, unde iarăși a fost adunat popor neobicinuit de mult. Peste tot nicăiri în calea sfințirilor de biserică n'a fost adunat atât popor cât a fost prin comunele vizitate acum de P. S. Sa Ioan I. Papp. Preoții au primit pe arhiepiscopul îmbrăcați în ornate cu crucea și evangheliile, ținând părintele Iustin Nica cuvântarea de primire. P. S. Sa. a făcut apoi vecernia și a ținut o instructivă predică îndemnând poporul la bunăînțelegere și la viae alipire către așezămintele strămoșești, biserică și școală.

Dela Almaș însoțit de aclamațiile entuziate ale poporului a plecat spre Căcărâu. Era deja seara, când a sosit în Căcărâu. Poporul însă adunat cu mic și mare a primit pe Arhiepiscopul cu felinare și l-a condus în biserică, unde a cetit rugăciunea de deslegare, a binecuvântat poporul și a ținut iarăși o cuvântare.

Dela Căcărâu s'a urmat calea spre Buteni. La hotarul comunei a fost întâmpinat de pompieri, cari au făcut onorurile, iar primirea a făcut-o părintele Ioan Cozma. Un lung șir de călăreți și trăsură a fost impozantul cortegiu, cu care a intrat în Buteni, care nota în luminile aprinse, cu cari a fost așteptat arhiepiscopul.

P. S. Sa a descălecat la adm. protop. Iuliu Bodea. Cina a luat-o la avocatul Dr. Aurel Grozda.

A treia zi de Crăciun a ținut serviciu în biserică din Buteni, asistat de patrușprezece preoți, cu mare pompă. A fost de față la serviciul divin toate autoritățile locale și tot poporul, care sta ca bătucit cu toată energia secta baptistă, care își are un puternic cuib în Buteni. Mai departe a combătut concubinatele, cari au început a lua dimensiuni mai mari în Buteni, precum străbat toate păcatele acolo, unde se incuibă sectarii. Cuvântul arhieresc sigur, că va întări poziția preoțimii față de secta primejdioasă ce s'a incuibat în Buteni.

După serviciul divin a urmat recepțiunile în casa ospitală a părintelui Iuliu Bodea, care a dat o bogată masă pentru 40 de persoane.

După amezai s'a reîntors P. S. Sa la reședința sa, însoțit până la Șebiș de alaiul credincioșilor, cari au venit să-i dea onorul convenit la despărțire.

Așa a petrecut Preasfințitul nostru Episcop diecezan praznicul Nașterii Domnului în apostolie pe locuri, unde nu-și mai aduc oamenii aminte să fi fost episcop ortodox român.

Educațiunea morală în școala poporală.

Înaltul Minister de culte și instrucțiunea publică, observând, că în școlile populare, nu se pune destul pond pe creșterea morală, a adresat către toți inspectorii școlastici regești următoarea ordinațiune referitoare la educațiunea morală a școlărilor, care o publicăm și noi în întregime:

„Este tot mai generală plângerea, că în pornirile, în modul de cugetare și în simțământul moral al școlărilor dela institutele de învățământ poporali se pot observa aparițiunile unei degenerațiuni morbide. Experiența prestează exemple spăimântătoare, cari mărturisesc despre o destrămare a moralității nu numai la cei adulți și la tinerime, ci și la pruncii obligați de a frecventă școala de toate zilele. Răul se arată

în linia primă la pruncii indivizilor din păturile celea mai de jos ale societății, prin urmare vindecarea aceleia acolo, formează probelma cea mai înțepitoare de deslegat a tuturor factorilor competenți.

„În linia primă școala poporală ar fi un factor principal și eficace, ca lățirea răului descris mai sus să se împiedece prin aceea, ca școala să se năzuiască a desvoltă simțământul moral al pruncilor de școală prin educațiune. — Recunosc ce e drept, că în privința aceasta se descarcă pe școală o probelmă grea, atunci, când pruncul în etatea sa cea mai capace de a primi impresiunile spirituale, fiind la casa părintască, este constrâns a trăi între împrejurări, unde în urma lipsei de educațiune, a neculturii și mai vartos a sărăciei și modul de viață mizerabil, cu deosebire în orașele mari, în cari de multeori într'o localitate murdară strâmtă și mică se strâmtoresc mai multe familii sărace: își câștigă astfel de experințe, cari sunt mai acomodate pentru tâmpirea simțământului moral, decât pentru desvoltarea aceluia; — dară e fără îndoială, că învățătorii școalelor elementare întrucât sunt capace a-și pricepe corect chemarea, dimpreună cu preoții, ce împlinesc catehizarea, pot să promoveze în măsură mare năzuințele ce țintesc la ridicarea nivelului moral al pruncilor obligați la școală și încă prin aceea, dacă de o parte se străduesc a fi cu atențiune la purtarea școlariilor și în afară de școală și vor influența asupra părinților în direcțiunea, ca și ei înșiși să premeargă cu exemplu bun și să-și crescă pruncii în mod moral, iar de altă parte — și aceasta le stă încă mai tare în putere — prin aceea, ca să se năzuiască imediat în școală a influența asupra pruncilor, folosind toată ocaziunea ce se imbie spre aceea, ca să trezească la viață îndemnurile mai nobile ascunse în sufletele pruncilor descoperindu-le avantajile, ce provin din un mod de viață moral, și iarăș mizeriile destrămării materiale și spirituale, ce însoțesc înmoralitatea, cu un cuvânt să-și satisfacă chemării lor de pedagogi în înțelesul cel mai nobil și mai strâns al cuvântului.

„După celea spuse aici în general aflu, de lipsă a atrage atențiunea domnului inspector regesc cu deosebire la următoarele:

„Cu data ocaziune și întrucât va vedea a fi de lipsă, să îndrume pe învățători și pe învățătoare, îngrijitoare de azil, că dacă observă anumite scăderi morali la pruncii de sub grija lor, deoparte să se năzuiască a-i reține de la purtări înmorali — vorbindu-le cu iubire la suflet, — de altă parte să facă atenți pe părinți la purtarea pruncilor, convingându-i despre urmările dăunătoare ale aceleia, să influențeze asupra lor în așa direcțiune, încât și înșiși părinții să aibă grijă și atențiune trează față de purtarea pruncilor. — Întrucât această procedură a lor nu ar avea rezultat, să ceară întervenirea preotului catehizator.

„Învățătorii să îndemne, ba să oblige pe prunci a umbla la biserică și în privința aceasta ei înșiși să meargă cu exemplu bun.

„Învățătorii să urmărească cu atențiune îmbrăcăminte pruncilor și să mijlocească, ca pruncii să umble la școală regulat îmbrăcați, ca nu cumva îmbrăcarea defectuoasă să dea ocaziune pruncilor spre purtare și glume ce vatămă pudiciția.

„Învățătorii să împiedece a circula prin mâinile școlariilor produse pornografice, ce călbănesc morala, și în locul acestora să introducă între ei lectură morală, religioasă, patriotică, aceasta să li-o facă plăcută,

eventual să-i distragă cu cetirea acestor lecturi edificatoare.

„La atari ocaziuni subtrăgând din istoriile cetite și instrucțiunea morală pe sama pruncilor, și aceea explicându-o în mod corăspunzător gradului de desvoltare a priceperii lor, domnul Inspector școlastic regesc să se năzuiască a controlă strict cu ocaziunea vizitațiunii școlilor pe învățători și învățătoare, că oare împlinescu-și datorințele de pedagogi, ce le-am schițat mai sus.

„În fine domnul Inspector școlastic regesc să se năzuiască cu toată strictețea, ca la școală unde aceasta se poate execută, băieții să fie instruați separați de fetițe.

„În pauzele dintre oarele de prelegere, cu ocaziunea excursiunilor, atât fetițele cât și băieții să fie sub inspectiunea stabilă a învățătorului respective a învățătoarei lor.

„La școale atât pentru băieți cât și pentru fetițe să fie latrine separate și așezate una de alta într'o depărtare recerută.

„Iară învățătorii să fie strâns îndrumați, ca acolo niciodată să nu lase deodată pe băieți și pe fetițe, ci totdeauna pe unii după ceialalți separat.

„În fine provoc pe domnul Inspector școlastic regesc ca să urmărească cu atențiune vie executarea conștiințioasă a dispozițiunilor ce sunt de a se face în înțelesul ordinațiunii mele prezente și despre rezultat să facă raport amenunțit cu finea anului școlastic 1909/1910.“

La aceasta numai atâtă observăm, că foaia noastră, între diferitele sale probleme, s'a ocupat totdeauna și de educațiune morală și religioasă în școalele noastre poporale.

Alcoolismul.

Pilda antialcoolismului. Mai mult decât toate vorbele și sfaturile face pilda bună. Așa că degeaba predică preotul în biserică, vorbește învățătorul în școală contra alcoolismului; degeaba arată toate primejdiile ce vin dela dânsul și care surpă avutul și sănătatea omului, care e mai mult decât avutul; de geaba toate acestea dacă omul îl vede după aceea pe sfinția sa sau pe d-l învățător, în tovărășia frunțașilor satului „cinstindu-se“ cu câteva „ciocănase de țuică“ sau „chile de vin.“

Țăranul nu va crede ce-i vor mai spune, ci-și va zice cu logica lui simplă; dacă băutura e așa de primejdioasă, de ce beau dumnealor? Și va încheia că toate predicile și vorbele acestea nu au alt scop decât să-l lipsească pe el de una din puținele plăceri ce are.

Căci nu ajunge pilda negativă. Fiecare sat își are de secole bețivii la care toți țărani vād cu ochii relele urmări ale alcoolismului și totuși acesta n'a fost stărpit. Trebuie pilda pozitivă, a sănătății și buneii stări a acelora cari nu beau, cari nu sunt alcoolici, pentru ca prin contrast omul să vadă că, dacă bând rar se poate întâmpla să nu cazi în halul alcooliciilor, bețivilor satului, nebând e sigur că vei rămâne un om cum se cade, sănătos la trup și la minte, cinstit de toți.

Așa dar nu se poate îndeajuns cere pilda cea bună. Cel care e convins sincer că alcoolismul e o primejdie națională — și cine se mai îndoeste că este, acela poate da o dovadă a sincerității naționalismului său, făcând o mică jertfă — acela să nu bea.

Astfel va fi pus fără de milă, de aceia pe cari îi moralizează, în rândurile celor fățarnici, cari predică

în lume apă și beau vin. Va intra în categoria aceloră despre care marele bărbat de stat al Germaniei Bismarck a spus că dacă văd un om din popor beat îi zic: „ce bețiv greșos!“ — iar, dacă văd vreun boier beat, îi zic: „boierul e bine dispus!“

Exemplul sobrietății, al abstenenței, trebuie să-l dea tocmai cei convingși de primejdia alcoolismului. Convingerea aceasta se întinde tot mai mult. Astfel de curând s'a serbat la Berlin o sută de ani când s'a întemeiat Universitatea de acolo. Împăratul Wilhelm II a socotit trebuit să previe cu acest prilej pe studenți contra primejdiei alcoolismului.

Dar convingerea împăratului despre primejdia alcoolismului e atât de mare, încât nu se dă îndărăt să atragă atențiunea asupra ei ori de câte ori i se prezintă ocaziunea. Astfel la deschiderea cursurilor Universității din Königsberg, rectorul acestei Universități a spus: „Împăratul nostru m'a însărcinat, dragi studenți, să vă spun să nu căutați petrecerea tinereții în aerul greu al cărciumilor mohorite. Nu deveniți robii alcoolismului! Întipăriți-vă bine acest cuvânt.

„Să n'ajungeți robii băuturii!“ iată cuvântul pe care l-a spus un împărat care poartă de grijă popoului său și care, de asemenea nu umblă numai cu vorba, ci conving de primejdia alcoolismului, a renunțat aproape cu totul la orice băătură și chiar la banchetele mari de stat când e vorba să închine pentru alți împărați sau regi, ridică un pahar de apă turburată cu un strop de vin.

Acum de curând s'a aflat despre un nou demers al împăratului Wilhelm II. El a adresat un ordin de zi marelui sale marine de războiu, prin care poruncește ca să se lupte contra alcoolismului în rândurile ei. Pe vapoare în cantine, se va evita debitul de băuturi alcoolice și se va înlocui cu băuturi antialcoolice; limonadă, siropuri etc. Iar ofițerii vor da ei pilda bună de a se abține dela băătură. Acest ordin e menit să îngrijească deopotrivă de sănătatea armatei ca și de disciplina ei.

S'ar putea și la noi imita pilda aceasta bună. Cantinele să nu aibă băuturi alcoolice; iar ofițerii să renunțe la asemenea băuturi. În războiul dintre ruși și japonezi, japonezii au bătut pe ruși mai ales prin sobrietatea lor. Pe când la ruși se întrebuintă încă vutca, japonezii, dela general până la cel din urmă soldat, nu beau decât apă și intrau în foc cu mintea limpede, beți numai de entuziasmul de a lupta și la nevoie, de a muri pentru patrie.

Dar, după cum am mai spus, pentru a crește un popor la sobrietate, pentru a-l face să vadă în băătură ispita rea, diavolul ucigător de trup și suflet, nu ajung discursurile și broșurile moralizatoare sau tablourile murale, — nu, trebuie pilda vie a celor mai luminați, — și pilda acestora trebuie să fie nu numai pasivă, ci activă, adică să arate țaranului cum se poate petrece mai bine, cu folos și plăcut timpul și fără a intra în cărciumă, pentru a ieși vită, bătaia de joc a copiilor și nu arareori primejdia propriei sale familii.

Tot omul e supus greșelii, dar nu ne putem închipui una mai mare decât aceia ca luminații satelor să dea pilda alcoolismului. Știm că asemenea pilde se răresc tot mai mult, dar câtă vreme nu s'ar mai afla, lupta împotriva ei nu trebuie să înceteze. Căci dacă omul neluminat bea, el bea în neștiință și în neștiere și pilda lui poate fi uneori îndreptătoare, dacă cel luminat bea însă el se ruinează pe sine conștient și conștient ruinează un sat întreg, iar pilda lui este un îndemn la alcoolism. Căci luminații satelor alcătuiesc nobilimeă lor și totdeauna omul de rând va socoti

că e o cinste pentru dânsul să se cinstească cu d-l învățător sau cu Sfinția Sa sau cu d-l notar, etc. De altfel, o asemenea cinstire e de fapt o necinstire și uzul limbii noastre în această privință e o adevărată și fină ironie, bătae de joc par'că.

Cine e convins deci de primejdia alcoolismului, să înceapă propaganda contra băuturii cu sine, mai ales dacă trăește într'un sat, unde fiecare mișcare îi este cunoscută pe dată. Numai după ce se va fi biruit pe sine, poate să procedeze, ca om cinstit și fără șfială, la lecuirea celorlalți. Atunci însă izbândeile sale vor fi mari, — căci nu numai vorba ci și fapta va convinge pe oameni, cari vor putea spune că așa cum îi e vorba își e și portul și căroră nu va trebui să le spui, că nu ce face popa, ci ce spune, trebuie să facă norodul, va putea face și ce spune și ce face popa, — și tot bine va face.

(Antialcoolul.)

Regele Belgiei și alcoolul. Regele Belgiei în mesagiul său de la 8 noemvrie, prin care a deschis ședințele camerei a zis următoarele: „Cu plăcere trebuie, sa constat, că lupta guvernului în contra alcoolului a avut un rezultat satisfăcător, ce deosebit trebuie să accentuez. Consumarea alcoolului, ce în periodul din 1890—95 anualminte și de persoană a atins cifra de 10 litri, în anul 1909 a scăzut la 5.5 litri. De altă parte numărul localurilor pentru vinderea alcoolului, ce până acum din an în an creștea, începe să scadă, la început în raport cu creșterea populațiunii, iar dela 1909 se observează o decreștere absolută.“

Iată un cap încoronat, care să interesează de binele supușilor săi. Fericită țară!

Propaganda antialcoolică în bugetul Olandei. Guvernul Olandei a preliminar pentru propaganda antialcoolică suma de 48 000 cor., care sumă se va distribui diferitelor societăți antialcoolice. Pe lângă acestea, a mai preliminar 10.000 cor. pentru acoperirea speșelor cu congresul antialcoolic internațional, ce se va ține în luna septemvrie 1911 în orașul Haaga.

Noi nu așteptăm ajutor dela guvern, dar întrebăm cât jertfesc băncile noastre pentru scăparea popoului din ghiarele zugrumătoare ale alcoolului? În institutul nostru pedagogic din Arad există o societate pentru creșterea viitorilor învățători la luptă contra alcoolului, iar la Sibiu e loja antialcoolică „Andreiu baron de Șaguna. Lupta s'a început așteptăm sprijinul celor cu dare de mână.

(N. M.)

Ca sub Deoclețian.

„Astăzi francezii liber-cugetători republicani vor să dărâme cu o mână brutală aceste monumente sfinte de pe cuprinsul țării“ zice corespondentul parizian al unui ziar. E vorbă de bisericile Franței. Vestea pare a fi din domeniul închipuirii dar de fapt e o tristă realitate. Și acest vandalism revoltător nu se săvârșește în zilele negre ale invaziei lumilor, sau goanelor nebune ale păgânilor ci înveacul luminat al liberei cugetări emancipate de sub „prejudițiile și superstițiile medievale“. Fără voe te întrebi, în ce cap s'a zămislit gândul ucigaș de a nimici casele D-lui, cari dacă nu sunt private ca adăpostul moralității și unei ființe supreme, au cel puțin privilegiul de a fi niște prețioase monumente de artă. Să nu ne mirăm. Această operă distructivă e opera unor suflete pustii de sentimentul

credinții, și oricărei religiosități, e opera francmasonismului surpător. Și ce cugetați, cari sunt roadele propagandei lor descreerate în Franța și în special în Paris, cui-bul cald al tuturor utopiilor. Decreșterea sistematică a populației crime, pe cari numai o fantazie bolnăvicioasă le poate plăsmui vestiții bandiții numiți apași schimbă unele cartiere ale Parisului în teatrul unui banditism de codru. Dar lăsăm să vorbească un savant istoric de al nostru: „Din ce în ce mai mult Franța dovedește că nu se poate cheltui peste hotarele sale nici ca bani, nici ca idei, nici mai ales ca oameni“. Cine are urechi de auzit să audă.

Cearta animalelor pentru rang.

O luptă aprinsă se iscă printre animale pentru rangul lor.

Calul zise:

— Pentru ca să curmăm cearta, să cerem sfatul omului; el nu este în joc, și poate cu atât mai mult să fie nepărtinitor.

— Dar oare are el și mintea trebuincioasă pentru aceasta? Iși dăte cu părerea o cârtiță. Pentru că în adevăr e nevoie ca să se prețuiască perfecțiunile noastre cele mai gingașe adesea ascunse adânc.

— A reaminti asta e în adevăr un lucru foarte înțelept, zise chițuranul.

— Așa e, exclamă și ariciul. Eu nu cred nici de cum, ca omul să aibă destulă pătrundere.

— Ia tăceți! porunci calul. Lasă că știm noi: Cel ce are cuvinte să aibă mai puțină încredere în dreptatea cauzei sale e totdeauna mai dispus să pună la îndoială înțelepciunea judecătorilor săi.

Omul fu făcut judecător.

— Încă o vorbă înainte ca să rostești sentința! ti zise leul maiestuos. După ce regulă, omule, vrei tu să hotărăști valoarea noastră?

— După ce regulă? răspunse omul, fără îndoială că după gradul în care voi îmi sânteți mai mult sau mai puțin folositori.

— Minunat! replică leul ofensat. Cât de mult o să trebuie să stau eu atunci mai pe jos decât măgarul? Omule, tu nu poți fi judecătorul nostru. Părăsește adunarea!

*

Omul se retrase.

— Ei bine, zise cârtița cu ironie (și chițoranul și cu ariciul o aprobară), vezi tu, calule? e și el de părere că omul nu poate să fie judecătorul nostru. Leul crede ca noi!

— Dar pentru alte motive decât voi! zise leul, și le aruncă o privire disprețuitoare.

*

Leul urmă mai departe:

— Cearta pentru rang, dacă mă gândesc bine, e o ceartă netrebnică! Socotiți-mă drept cel mai distins ori drept cel mai ordinar; mie tot una 'mi face. Destul că eu mă cunosc!

Și așa părăsi adunarea.

Pe dânsul îl urmă înțeleptul elefant, îndrăznețul tigrul, seriosul urs, deșteapta vulpe, nobilul cal; scurt, toți aceia cari își simțeau valoarea, sau credeau că și-o simt.

Aceia cari au plecat cei mai din urmă și au murmurat cu privire la adunarea spartă, au fost mai-muța și măgarul.

Lessing.

Nr. 865/910.

Edict.

Conförm rezoluției Veneratului Consistor de dto 6/19 noemvrie a. c. Nr. 6536/910 să escrie edict cu termen de **30 zile** în afacerea procesului divorțial dintre George Crucean din **Arad-Gaiu** și Maria născută Ardelean, a cărei ubicațiune e necunoscută, carea să provoacă a să prezentă la acest for scaunal în termenul de sus, căci la din contră prin denumirea de curator se va publică sentința scaunală și în absența ei.

Arad, 15/28 decemvrie 1010.

V. Beleş
protopop.

CRONICA.

Cetitorilor nostri le dorim: „An nou fericit!“

Sf. Sărbători în Arad. În ziua primă a sfințelor sărbători a servit sf. liturghie P. S. S. Dl Episcop cu mare asistență. Credincioșii au ascultat cu multă evlavie sf. liturghie și cuvântul pastoral.

Crăciunul în Arad. În ziua primă a Sft. Sărbători în catedrala din Arad a servit P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp cu asistența M. O. D. P. C. Sa protosincol Roman R. Ciorogariu, protopresbiterii Gheorghie Popoviciu, Vasile Beleş și Dr. Gheorghie Ciuhandu, presbiterii Dr. Teodor Botiș, Traian Vățian, Gavriil Bodea, protodiaconul Dr. Iustin Suciuc, diaconii Dr. Lazar Iacob și Cornel Lazar. Preasfinția Sa a rostit credincioșilor o predică instructivă și înălțătoare: În ziua a doua au servit M. O. D. Vasile Beleş ppresbiter și preoții Traian Vățian și Gavriil Bodea. Predica ocazională a rostit o dnul protopresbiter Vasile Beleş.

Decorat. Domnul T. V. Păcățian directorul ziarului „Telegraful Român“ din Sibiu, a fost decorat din partea M. Sale Regelui Carol al României, motu proprio, cu Medalia Bene Merenti clasa I. pentru meritele sale literare și îndeosebi pentru opul Cartea de Aur, din care au apărut până acuma șase volume. Felicitările noastre.

Înfricoșat cutremur de pământ, a fost alaltăeri în partea sudică a Rusiei. Pe o mare întindere stradelor din mai multe sate sunt pline de dărămăturile locuințelor, de sub cari s'au scos până acum 80 de cadavre. Din Tachkend se scrie: Azi la ora patru dim. s'a simțit aci un violent cutremur undulator. După știrile private, primite din Vjernyi, zguduitura a ținut cinci minute și a distrus jumătate din casele clădite cu pietre. În aceasta localitate, toate sobele ar fi dărâmate sau stricate din cauza cutremului, așa că locuitorii sufer de frig: termometrul arată acolo 10 sub nul. Nu s'a putut constată până acum câte victime

a făcut acest cutremur de pământ. Zguduitura a fost simțită de asemenea și la Kopal, în provincia Simerencensk, precum și la Auljeata, în provincia Syr Draia. La Kopal s'a despicat pământul.

Sfințirea apei la botez. — Sfințirea apei la botez e străveche, bazându-se pe tradițiunea bisericească. »Noi sfințim« zice sf. Vasile cel Mare, »apa botezului. Unde stă scris aceasta? Oare nu în tradițiunea tăcută și tainică? (Basilus, De Spiritu sancto c. 27)«. Afară de sf. Vasile cel Mare mai vorbește despre sfințirea apei la botez Tertulian (De baptismo c. 4), Ciprian (Epist. 70), autorul constituțiunilor apostolice (Lib. VII. c. 43), Ciril din Ierusalim (Procatéch. c. 15; catech. III. c. 3), Ioan Hrisostom (Hom. 40 în ep. I. ad Corinth) și Grigorie din Nyssa (Hom. de baptismo Christi). Acest din urmă zice de apa botezului: »Nu desprețul baia dumnezească, și deși apa servește la întrebunțare de rând, totuș aceasta apă nu o ține de neînsemnată, căci efectele ei sunt mari și fructele ei minunate. Căci precum altarul, untul de lemn ș. a. d. prin sfințire se înstrăinează dela destinațiunea lor pământească și se consfințesc serviciului dumnezeesc, așa se întâmplă și cu apa botezului«. Ce se atinge de modul sfințirii apei la botez în biserica antică, apoi constituțiunile apostolice ni-au păstrat cuprinsul unei formule vechi a sfințirii acesteia. După ce episcopul într'o rugăciune lungă a preainălțat, a lăudat și i-a mulțămint lui Dumnezeu-Tatăl pentru toate binefacerile răvărsate asupra genului omenesc și l-a adorât și i-a mulțămit lui Dumnezeu-Fiul pentru mântuirea plinită — adeseori în aceleași cuvinte ca și în rânduiala prezentă a sfințirii apei la botez, — îl roagă apoi pe Dumnezeu, să sfințească apa, zicând: »Caută din înălțimea cerului și sfințește apa aceasta, dă-i ei dar și putere, ca cei ce după porunca lui Hristos se vor boteza în ea, să se restignească împreună cu El, să moară, să se îngroape și să învie împreună cu El din morți întru înfierea lui, ca murind păcatului, să viețuiască după Dumnezeu pentru dreptate«. — Cu rugăciunea pentru sfințirea apei erau împreunate — ca și după ritul prezent — însemnarea cu sf. cruce (Gregorius Nyssenus, Hom. de bapt. Christi) și exorcismele (Pseudo-Dionys. Areop., De eccl. Hierarchia c. 11). Sfințirea apei botezului nu e act de cult numai decât necesar, cum s'ar putea conchide din unele locuri ale scrierilor patristice (b. o. Basilus, De Spiritu sancto c. 17 și Constit. apost. Lib. III. c. 43), căci botezul e valid și atunci, dacă catehumenul se botează numai cât în apă simplă. Totuș actul acesta se privește de foarte ponderos și nu se lasă nicicând, doară numai în cazuri excepționale, căci credința bisericească este, că Isus Hristos cu botezul său în Iordan

a voit într'una să sfințească și apele spre serviciul lui Dumnezeu (cf. Gregorius Naz., Oratio 29 în s. lumina n. 15). Voința aceasta a lui Isus e pentru biserica lui lege, care ea o împlinește conștiințios, sfințind apa la multe servicii dumnezești, înoind și prourmând astfel sfințirea primă a apei prin Isus Hristos. Simeon Tesalonicheanul scrie despre sfințirea apei la botez: »Și zice (rugăciunile), pentru ca apa să fie spirituală și sfântă și nimică dintr'ale vicleanului să nu se ascundă într'însa, ci mai vartos să-i fie împotrivă și stricăcioasă lui, și puternică a zidi (cap. 62)«.

(Candela).

Monument unui vechiu scriitor. Anton Pann, căruia avem să-i mulțămim prima culegere de proverbe și alte lucrări de literatură populară, este îngropat la biserica Lucaci în București. Mormântul lui, — scriitorul e înmormântat în 1854, — aproape nu se mai cunoaște. Pentru a repara distrugerea timpului și uitarea oamenilor, s'a constituit un comitet cu scop de a strânge suma necesară spre a ridică în curtea bisericii, acolo unde-i eră mormântul, un monument demn de acel ce a fost Anton Pann. Prezența de onoare în acest comitet a primit-o dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

— **Impărțirea de haine pentru Crăciun în Nădlac.** Eri a avut loc în Nădlac impărțirea de haine la 87 de fete și băieți dela școlile românești din Nădlac. Ca în toți anii, comitetul parohial a votat și în acest an 800 de coroane pentru a le face o bucurie și celor lipsiți. Această frumoasă serbare creștinească a fost prezidată de dl Dr. A. Petrovicu președintele comitetului parohial. Impărțirea s'a făcut în prezența a mult popor și a întregului comitet parohial. Fapta frumoasă se laudă de sine.

Cronică bibliografică.

A apărut revista literară și artistică „Luceafărul“ Nr. 1, 1911 cu următorul sumar bogat și variat: Redacția Excelsior. I. U. Soricu în ciudă (poezie). Maria Cunțan Dela vatră (poezie). I. Agărbiceanu Vestea. Alice Călugăru Cântec de greer (poezie). I. Borcia Iuliu Caesar, de Shakespeare. P. Pădure Noapte de Crăciun (poezie). Cronică: Programul acestei rubrici. Zorile veacului. Băncile și literatura Jubileul d-lui Cosma. Forma externă a revistelor. Raffael. Ilustrațiuni: Raffael: Madona Sixtină (în colorii), Autoportretul lui Raffael, Madona în livadă, Madonna dela Sedia. Aduas muzical: Se bate miezul nopții, de G. Dima, Vieța și activitatea lui G. Dima, Portretul lui G. Dima.

Concurs.

Pentru îndeplinirea nou sistemizatului post de **capelan permanent** pe lângă protopresbiterul tractual al Vașcăului ca paroh al comunei bisericești **Vașcău-Bărești**; se publică concurs cu termin de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Capelanul va beneficia: Toate venitele oficiului parohial: 30 cor. 2. $\frac{1}{2}$ din venitele stolare: 64 cor. 10 fil. 3. Intregirea dotației dela stat pentru capelani.

Afară de acestea va beneficia capelanul pentru catehizare la școala confesională 4 jughere catastrale pământ arător estravilan din sesia parohială iar pentru catehizare la școala de stat 100 cor. din bugetul școlii de stat.

Capelanul va avea îndatorirea a catehiza la toate școlile din Vașcău, a-l suplini pe protoprezbiterul paroh în toate funcțiile bisericești, școlare administrative din parohie și ai fi de ajutor protopresbiterului în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Pe baza § 6 al regulamentului pentru parohii, dela recurenți se cere cvalificațiunea pentru parohiile de **clasa I**. În lipsa acestora însă să vor admite și recurenți cu cvalificațiune de cl II-a dacă studiile premergătoare îi îndreptătesc la cererea întregirii superioare dela stat, a dotațiunii de capelan.

Cererile instruite conform regulamentului snt a se adresa și înaintă subsemnatului, având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezinte în sta biserică din Vașcău-Bărești pentru a-și documenta desteritatea în rituale și omiletică.

Vașcău-Bărești, la 12/25 decemvri 1910.

Aarian P. Deseanu
protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela școala a II-a de băeți (cu clasele III. IV. V și VI din comuna Igrish tractul Banat-Comloșului, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. plătite în rate lunare anticipative. 2. Cvinevenalele prescrise de lege din cassa cultului școlar eventual dela stat. 3. Cvarțir în natură constătător din 2 chilli, tindă, cămară, grajd, cotet și o grădină intravilană de 400 st.□ 4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.; iar la cei dovedii săraci a luă parte gratuit. 5. Pentru conferințe și reuniuni învățătorești, dacă va luă parte, anual 20 cor. Dela recurenți să recere să aibă diplomă învățătorească.

Alesul este deobligat a instrua elevii dela școala de toate zilele și de repetiție; apoi a prevedea cantoratul în strana dreaptă, a instrua elevii săi în cântările bisericești și ai conduce dumineca și în sârbători la sfta biserică.

Recursele ajustate conform dispozițiilor regulamentare, adresate comitetului parohial din Egres (Igrish) com. Torontal, are a le înaintă Prea On. Oficiu protopopesic din Nagy-Komlos (Banat-Comloș) până la termenul legal, având a-se prezenta în vre-o duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 decemvrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul adm. protopresbiteral: *Mihaiu Păcățian.*

—□—

2—3

În urma autorizării Vener. Conzistor dd 18 noemvrie (1 dec.) a. c. Nr. 6481/910 prin aceasta se publică concurs din oficiu pentru îndeplinirea parohiei din **Toracul mic** (ppresbiteratul B Comloș) devenită vacantă în urma trecerii la cele eterne a parohului Gheorghe Lupșa, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.“

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesiune de pământ arător, constătător din 30 jughere catastrale; 2. Stole și birul legale, 3. Întregirea dela stat.

Alegândul preot va avea să îngrijiască de locuință să supoarte sarcinile publice după întreg venitul beneficiat, să îplinească toate funcțiunile în și afară de biserică, și să catehizeze la școlile noastre confesionale române, fără altă remunerațiune.

Dela recurenți se cere cvalificațiune de cl. I (primă).

Reflectanții să se prezenteze în s. biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Reg. pt. parohii spre a-și arată desteritatea în rituale și omiletică.

Recursele — adresate comitetului parohial din Toracul mic — să se înainteze oficiului protoprezbiteral din B. Comloș (Nagykomlós) cottul Torontál.

B. Comloș, la 10/23 decemvrie 1910.

Din însărcinare: *Mihai Păcățian* adm. protopresbiteral.

—□—

3—3

Pentru ocuparea de învățătoare la clasele de fete ale școlii confesionale din **Timișoara-Fabric** (Temesvár-Gyárvaros), devenit vacant prin penzionarea învățătoarei, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. În bani gata 1200 cor. salar fundamental; 2. Cvinevenalele prescrise de lege; 3. Relut pentru grădină 20 cor.; 4. Pentru conferință și scripturistica 40 cor.; 5. Locuință constătătoare din 2 odăi și culină.

Dela reflectante se pretinde cvalificațiunea prescrisă de lege. Recursele sunt a se trimite la Prea On. oficiu ppresbiteral în Temesvárgyárvaros. Recurențele vor avea să se prezente în vre-o duminecă ori sârbătoare în sf. biserică d'aici. Aleasa este obligată se conducă regulat elevele sale la serviciul dumnezeesc.

Dat, din ședința comitetului parohial, ținută în Timișoara-Fabric, la 8/21 decemvrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb. *Dr. Tr. Putici*, insp. de școale.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela clasele superioare (3—6) ale școlii confesionale din **Chinez (Knéz)** ppresbiteratul Timișorii se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1., în salar fundamental cor. 1000; 2., pentru conferință 14 cor. și pentru scripturistica 10 cor; 3., cortel în edificiul școlii constătător din 2 odăi podite și apartinătoarele; 4., grădina școlară în parte egală cu celalalt învățător; 5. cvinevenalele prescrise de lege; 6., dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngrijl comuna bis. Curățirea locuinței va cădea în sarcina alesului. Alesul va fi obligat să provadă strana dreaptă în s. biserică și să conducă regulat elevii la slujba dumnezească.

Recursele cu documentele de cvalificație sunt a se înaintă la Prea. On. oficiu ppresb. în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Recurenții vor avea să se prezente în s. biserică în vre-o duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Chinez 5/18 decemvrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb.: *Dr. Tr. Putici* insp. de școale.

—□—

3—3

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

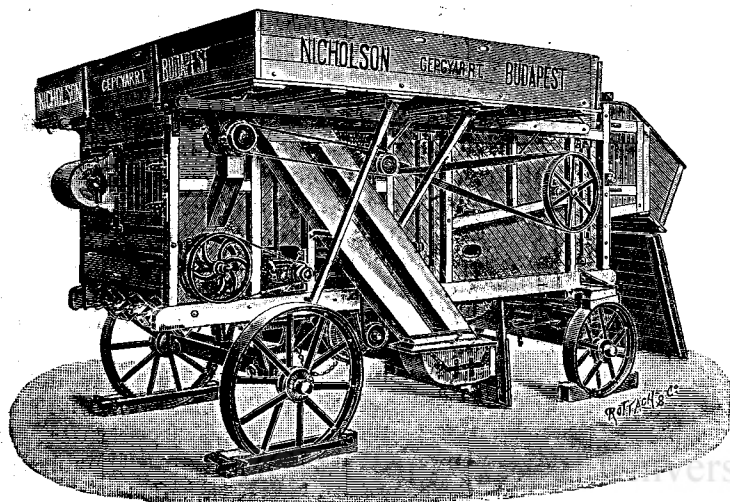
Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

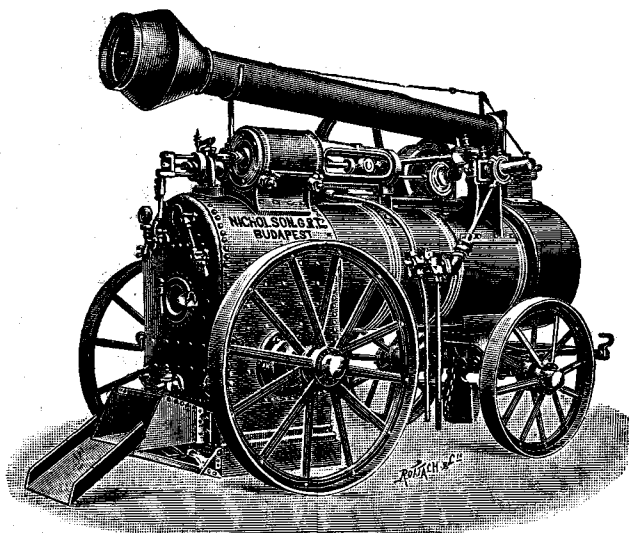
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume:

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Mașini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. Articli de specialitate. Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui **Dr. Ispravnic** lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu unelte trebuincioase, să ceară **Catalogul nostru ilustrat**, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

4-52

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.